

Veiledningshefte til filmen

«**NYTT HJEM → NY SKOLE**»

En film om å begynne på ny skole når man flytter i fosterhjem

Utgiver: Voksne for Barn 2018

Redaksjonskomite: Ina Bækkevold Nergård og Birthe Bratvold

Design og grafisk produksjon: Grafisk Form AS

Foto: Stillbilder fra Filmmakeriet AS

Trykkeri: Møklegaards Trykkeri AS

ISBN 978-82-92488-75-1 (trykk)

ISBN 978-82-92488-76-8 (PDF)

«Jeg hadde det ikke så bra i min første fosterfamilie. Jeg savnet ord for å formidle mine følelser og jeg visste ikke helt hvordan man skulle prate med voksne, eller at man i det hele tatt kunne prate med voksne om slike ting. Selv om fosterforeldrene mine forsøkte, klarte de ikke å tolke signalene mine eller bryte gjennom min isolasjon og stillhet. Jeg mener at det er veldig viktig at de får opplæring i slike ting. Jeg hadde ønsket meg en film om hvordan det er å komme til et fosterhjem. Så kan man snakke om det sammen i fosterfamilien.»

MARCUS, 23 ÅR

Innledning

Marcus er en ung mann som har erfaring med å bo i fosterhjem. Marcus fortalte oss om hvor vanskelig det kunne være å snakke med fosterforeldrene sine, det å sette ord på de vanskelige følelsene og føle seg trygget nok til å dele tanker og ønsker. Selv om fosterforeldrene var snille, så hadde Marcus ingen erfaring med at voksne kunne stoles på, og fosterforeldrene klarte ikke å bryte gjennom hans isolasjon. «*Tenk om det fantes en film vi hadde kunnet se sammen om det å bo i fosterhjem. Da kunne vi snakket sammen om det!*»

Marcus sin filmidé var bakgrunnen for at Voksne for Barn og Landsforeningen for barnevernsbarn laget filmen ***Snakk om det!*** i 2012. I 2016 kom oppfølgeren ***Meg og familiene mine***, som særlig fokuserte på samvær og kontakt med egen familie når man bor i fosterhjem. I ***Nytt hjem – ny skole*** er hovedfokus skole. Hvordan kan det oppleves for et barn å ikke bare få et nytt hjem, men samtidig også ny skole? Dette er

noe som både barn og unge, fosterforeldre og lærere har snakket med oss om, den spenningen, forventningen og usikkerheten dette kan innebære. Hva skal til for å gjøre overgangen og skolehverdagen så bra som mulig? Hva kan skole og barnevern gjøre for å forberede dette på en god måte? Svaret på dette kan være av svært stor betydning for hvordan den nye hverdagen til barnet blir i fosterhjemmet.

Siden sist har fosterfamilien Henriksen fått enda et fosterbarn, Linnea på 10 år. Linnea har vært hos familien gjennom sommeren, og begynte på ny skole etter ferien. Det har nå gått et par måneder, men skolehverdagen er fremdeles ikke så lett for Linnea. Lærer Mona synes også det er litt utfordrende, fostermor Astrid bekymrer seg, mens storebror Arne, som nå er godt etablert i familien, gjerne vil være en god støtte for den nye fostersøsteren sin. Han har vært gjennom mye av det samme som Linnea, men trives nå på skolen

og har fått mange, gode venner.

Historien begynner med at Linnea igjen har skullet siste time på skolen. Arne oppdager det når han ikke ser Linnea i friminuttet, og rett etter skolen springer han opp på rommet til Linnea for å få vite hva som har skjedd. Døren er låst, men etter hvert låser Linnea opp, og de to begynner å snakke sammen. Linnea orket ikke skolen, fordi kontaktlæreren igjen hadde tatt henne ut fra timen ...

Vi håper at filmen kan bidra til å gjøre det enklere å snakke om ting som er viktige når det gjelder å skape en så god skolehverdag som mulig for det enkelte barn. Selv om Linnea i fosterhjem, vil utfordringene på mange måter være de samme og filmen også relevant for barn som flytter i institusjon. I dette heftet finner dere refleksjoner og spørsmål som kanskje kan være til nytte når dere ser filmen. Refleksjonene er i hovedsak skrevet med barna som målgruppe, selv om det alltid er de voksne som må ta ansvar for sam-

talen. De kan være et godt utgangspunkt for samtale, og man kan selvfølgelig velge ut, hoppe over og legge til etter hva som er relevant. Mange av refleksjonsspørsmålene kan også være nyttige for de voksne å drøfte og reflektere rundt seg i mellom. I tillegg har vi denne gangen laget noen refleksjonsspørsmål som retter seg særlig til de voksne (foreldre, fosterforeldre, fagfolk) og til skole og barnevern. Les mer om bruken av film og hefte på neste side.

Vi er glade for at Barne- ungdoms- og familiedirektoratet så nytten, og ga oss midler til å lage denne filmen! Takk til alle som har bidratt med sine erfaringer, slik at vi har fått laget ***Nytt hjem – ny skole*** og dette veiledningsheftet. Uten deres gode ideer, kunnskap og kloke tanker, så hadde vi nok ikke fått til dette!

Lykke til, og snurr film!

Om bruken av filmen og heftet

Målet med filmen er at den skal være et utgangspunkt for dialog. Vi håper at filmen og dette heftet setter i gang noen refleksjoner og tanker hos dere, og at det kan bli lettere å snakke om det som bør snakkes om i forbindelse med skolebytte. Målet er jo at det skal bli så bra som mulig for barnet, og da må man sammen finne ut hva som skal til. Her er det flere som har ansvar! Vi er opp-tatt av at det alltid er den voksne som må være ansvarlig for samtalen. Kanskje kan det være lurt å se filmen selv på forhånd, og tenke over hvordan det kan være lurt å legge opp samtalen. Samtidig er det viktig å være fleksibel og la samtalen ta den retningen som barnet ønsker eller har behov for.

Med bakgrunn i samtaler med unge som har erfaring med å bo i fosterhjem

og lærere, har vi identifisert situasjoner som vi håper vil være gjenkjennbare for mange. **Målet er ikke å vise hvordan ting bør eller skal gjøres, men å la filmen være et utgangspunkt for å snakke sammen om tanker, følelser, praktiske ting og annet som er viktig.**

Det kan noen ganger være lettere å starte samtalen ved å snakke om «de i filmen», enn om seg selv. Så kommer forhåpentligvis det andre etter hvert. Å få erfaringer på å samtale er mulig, at det er greit å være uenig og se ulikt på ting, at ens mening er ønsket og verdsatt – det er viktig bagasje! Vi tenker at film og veiledningshefte er gode refleksjonsverktøy i mange sammenhenger:

- I samtale mellom voksne og det enkelte barn
- I opplæring og veiledning av

- fosterforeldre
- I faglig utvikling og forberedelse i skole og barnevern, og i samarbeidsrelasjonen mellom tjenestene
- I undervisning av studenter

Vi tenker også at det kan være et nyttig utgangspunkt for samtale i et foreldremøte, og også til bruk i klasse som en forberedelse til at man skal ta i mot et fosterbarn. Da må man imidlertid være bevisst på hvordan man avklarer og informerer fosterbarnet om dette. Det er ikke sikkert alle synes at det vil være greit. Kanskje kan man også tenke at filmen brukes mer generelt i skolen som en del av det å lære om ulike familiekonstellasjoner og måter å leve sammen på.

Karakterene i filmen

Fosterbarnet
Linnea

Fostermor
Astrid

Fosterfar Jon

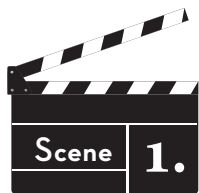
Fosterbarnet
Arne

Biologisk
datter Line

Lærer Mona

«Nytt hjem – ny skole»

LINNEA: «Kontaktlæreren min, Mona, tok meg ut av timen i går igjen. Hun gjør det nesten hver gang, og det er kjempeflaut og pinlig! Jeg lurer sånn på hva de andre tenker om meg, og at jeg må ut av klassen så ofte. Kanskje de snakker sammen om det ...»

ARNE: «Det er så typisk, de tror at vi fosterbarn er så spesielle.»

Noe å snakke om

- Hvorfor tror du Linnea har låst døra si? Hva tror du hun tenker og føler når hun sitter på rommet sitt alene?
- Hvordan tror du det er for Linnea å bli tatt ut av klassen så ofte?
- Hva tror du de andre elevene i klassen tenker om det at Linnea må ut av klasserommet så ofte?
- Dersom læreren trenger å ta Linnea eller andre elever ut av timen, hvordan kan det gjøres på en god måte?
- Hva tror du Arne mener når han sier at folk tror fosterbarn er så spesielle?

Til skole og barnevern

- Dersom vi trenger å ha samtaler med elever på tomannshånd med jevne mellomrom, hvilke muligheter har vi til å gjøre dette på en fleksibel og god måte? Hvordan kan vi gjøre dette på en måte som gjør det minst mulig belastende for eleven? Hvordan kan vi la eleven selv være med på å finne gode løsninger?
- Dersom barnevernet trenger å ha samtaler med eleven på skolen, hvordan løser vi det best mulig?

«Nytt hjem – ny skole»

FOSTERMOR: «Det er alltid noe med skolen. Det irriterer meg at ikke de forstår mer liksom. Virker som de ikke helt vet hva de skal gjøre når det kommet et fosterbarn.»

Noe å snakke om

- Tror du fostermor Astrid er bekymret for Linnea? Hvorfor?
- Hvordan kan hun snakke med Linnea på en måte som gjør det greit å fortelle om hvordan hun har det på skolen? Hva kunne hun ha spurt om? Har du gode råd?
- Hva hadde du likt at Astrid hadde gjort dersom du var Linnea?

Til de voksne

- Hva tror du det er som gjør at fostermor er irritert?
- Hva kunne skolen eller barnevernet gjort for å forebygge eller imøtekomme fostermors bekymring og irritasjon?
- Hva tenker du Astrid ønsker seg av skolen? Hvem bør hun kunne ta opp ting med, det hun lurer på eller ikke er fornøyd med?

«Nytt hjem – ny skole»

KAROLINE: «Vi lurte på en ting, Linnea. Ikke for å være nysgjerrige altså, men hvorfor er du så ofte med læreren ut av timene?»

Noe å snakke om

- Hva tror du Linnea tenker og føler når hun ser at Karoline og Emily er på vei bort til henne i skolegården?
- Hva synes du om måten Karoline og Emily snakker til Linnea på? Er det ok? Synes du det er forskjell på det Karoline sier og det Emily sier?
- Tror du foreldrene til Emily kan ha sagt at hun skal holde seg unna sånne som Linnea? Hva synes du om at Emily sier dette til Linnea?
- Hva ville du ha sagt eller gjort for å bli bedre kjent med Linnea? Har du noen råd til Linnea om hvordan hun kan bli bedre kjent med de andre i klassen?

«Nytt hjem – ny skole»

LINNEA: «Det er akkurat som Mona ikke tror jeg klarer noen ting fordi det er synd på meg. Hun sier bare at jeg ikke trenger å gjøre oppgaver om jeg ikke vil og sånn ... De andre tror sikkert jeg er rar. Jeg lurer på hva de egentlig vet om meg?»

Noe å snakke om

- Linnea tror at Mona synes synd på henne eller tenker at hun ikke klarer noen ting. Hvorfor tror Linnea det, tenker du? Tror du det er sånn?
- Hvorfor tror du Mona lar Linnea slippe unna noen oppgaver?
- Linnea lurer på hva de andre vet om henne. Hvem bør snakke med Linnea om dette?
- Hva synes du om tekstmeldingen Linnea får fra gamlelærer Eva? Hadde du likt å få en sånn melding?

Til de voksne

- Linnea lurer på hva de andre vet om henne. Hvem har ansvaret for å snakke med Linnea om dette? Kan Linnea involveres på noen måte når det gjelder hva som blir informert om, og hvordan?

«Nytt hjem – ny skole»

MONA: «Jeg føler meg litt på usikker grunn her. Jeg vet ikke om jeg gjør det riktige, det virker som fostermor mener jeg skulle ha gjort noe annerledes. Skulle ønske barnevernet hadde vært mer tydelig på hva som er best for Linnea. Jeg skulle gjerne hatt litt veiledning av noen ...»

Noe å snakke om

- Hvordan tror du det oppleves for Linnea å være ny på skolen? Hvordan ville du ønsket å bli tatt imot hvis du var ny? Hva kan elevene i klassen, lærere, andre foreldre gjøre for at hun skal føle seg velkommen?
- Det er viktig at noen snakker med Linnea om hvordan hun har det og hvordan hun ønsker at skolehverdagen skal være. Hvem kan gjøre det? Hva bør man snakke med Linnea om?
- Astrid lurer på om hun kan fortelle om Linnea på foreldremøtet. Hvordan ville du likt det? Er det i så fall noe hun bør snakke med Linnea om før møtet?

Til de voksne

- Fosteremor Astrid forteller at Linnea ikke har blitt invitert hjem til noen ennå. Er det noe man kan gjøre med det?
- Astrid lurer på om hun skal si noe på foreldremøtet. Tenker du det er en god idé? Hvordan kan det eventuelt gjøres? Hva bør hun si?
- Ville du satt pris på å få slik informasjon på foreldremøte? Hva vil være nyttig å få vite?

Til skole og barnevern

- Hvilke rutiner bør finnes/finnes på skolen for å ivareta barn som skal flytte i fosterhjem?
- Hvilke rutiner finnes/bør på plass for samarbeidet mellom skolene og mellom skole og barnevern? Hvordan kan barnevernet samarbeide med og evt. veilede skolen for å få til skolebyttet så bra som mulig for hvert enkelt barn?
- Det er viktig at noen snakker med Linnea om hvordan hun har det og hvordan hun ønsker at skolehverdagen skal være. Hvem kan gjøre det? Hva bør man snakke med Linnea om?
- Lærer Mona sier hun ikke har fortalt så mye til elever og foreldre på grunn av taushetsplikten. Hva kan man fortelle uten å bryte taushetsplikten?
- Lærer Mona synes dette er litt vanskelig. Hva tenker du at hun kan gjøre etter møtet med Astrid? Hvordan kan skoleledelsen legge til rette for at Mona og skolen kan følge opp på en måte som gjør at Linnea og fosterfamilien føler seg ivaretatt?
- Hvordan kan skolen sikre at Linnea selv opplever skolebytte og skolehverdagen som god og trygg?

«Nytt hjem – ny skole»

LINNEA: «De skal liksom finne ut hva barnevernet er, og fosterbarn. Og så spør de meg hele tiden om hvorfor jeg måtte flytte hit.»

ASTRID: «Kjære Linnea! Du kan stole på meg, vet du. Dersom noe er leit og fortvila, så må du komme til meg. Det må du alltid huske på.»

Noe å snakke om

- Hvorfor tror du så mange spør Linnea om hva barnevern og fosterbarn er? Hva ville du ha svart dersom du fikk disse spørsmålene? Hvem kan hjelpe Linnea med dette tenker du?
- Hva tenker du når du hører ordet fosterbarn? Barnevern?
- Hvordan kan man lære om barnevernet og hva det vil si å være fosterbarn? Hvorfor kan det være viktig å lære om dette?

Til skole og barnevern

- Hvordan kan vi bruke film og veiledningshefte inn i klassen på en god og hensiktsmessig måte?
- Kan vi bruke den som en del av den generelle undervisningen?
- Hvilke avklaringer må gjøres for at filmen skal kunne brukes som en del av forberedelsene til å ta i mot et fosterbarn i klassen? Hvilke dilemmaer kan vi møte på?
- På hvilken måte kan eventuelt barneverntjenesten bidra?

«Nytt hjem – ny skole»

FOSTERMOR ASTRID: «Jeg lurer på hva de andre i klassen tenker om Linnea. Og hva foreldrene sier hjemme. Jeg kan tenke meg at voksenpraten går greit unna ved middagsbordet.»

FOSTERFAR JON: «Kanskje du kan forsøke å invitere noen av foreldrene hjem på kaffe?»

Til de voksne

- Hvordan snakker vi om andre hjemme? Hva hører barna fra oss voksne?
- Hvilken kunnskap har vi om det å være fosterbarn? Hvilke ord, tanker og holdninger dukker opp når vi hører ordet fosterbarn?
- Synes du fosterfar Jon har en god idé når han tenker at Astrid kan invitere noen av foreldrene hjem? Ville du likt å få en slik invitasjon?

Til fosterforeldre, skole og barnevern

- Astrid opplever at samarbeidet med skole og barnevern har vært annerledes rundt Linnea enn med de andre fosterbarna. Hvordan kan fosterforeldre, barnevern og skole sikre riktig oppfølging av hvert enkelt fosterbarn? Hva synes du om ideen med å be Eva komme til den nye skolen og hjelpe Linnea med å si noe til klassen? Hvordan kan eventuelt barneverntjenesten bidra?

«Nytt hjem – ny skole»

LINNEA: «ÅÅÅÅ, det er Karoline som spør om jeg vil komme til henne. Nå!»

KAROLINES PAPPA: «Nå får jeg jammen meg skjerpe meg. Hun er jo bare ei vanlig, hyggelig jente! Hva er det å være nervøs for?»

Noe å snakke om

- Hva tror du Linnea føler når hun får melding fra Karoline med invitasjon om å komme til henne?
- Hva synes du om at pappaen til Karoline spør og snakker så mye? Hvordan tror du Linnea opplever det?
- Hva tror du pappaen til Karoline mener når han sier at han blir litt nervøs og må skjerpe seg? Hvorfor kan det være sånn? Hva ville du ha gjort om du var pappaen til Karoline?
- Hvordan tror du Linnea og Karoline har det sammen?

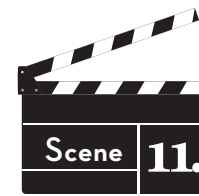
Scene 10.

«Nytt hjem – ny skole»

Noe å snakke om

- Hvorfor tror du Astrid ser på Linneas telefon? Hva synes du om at hun gjør det?
- Hva tror du Astrid tenker og føler når hun ser videoen?
- Hva ville du gjort dersom du var Astrid?

Scene 11.

«Nytt hjem – ny skole»

FOSTERMOR ASTRID: «Jeg har vært på møte med lærerne og informert litt. Kontaktlærer Eva fra den gamle skolen stilte opp, og det var nyttig altså.»

Noe å snakke om

- Tror du det ville vært fint for Linnea å ha kontakt med klassekameratene fra den gamle skolen? Hvorfor?
- Hvordan kan man gjøre det?

Til skolen

- Hvorfor kan det være nyttig for lærerne på den nye skolen at gamlelærer Eva har vært med i samtale med skolen? Hvordan kan det hjelpe dem i møtet med Linnea? Hvilken kultur og hvilke rutiner har vi for denne typen samarbeid, og for hvordan kontakten med klassekamerater eventuelt kan opprettholdes?

Til de voksne

- Astrid var fornøyd med besøk av foreldrene i klassen og forteller at alle ønsker å ha mer fokus på klassemiljø. På hvilken måte kan foreldrenes engasjement i klassemiljøet være nyttig? Kan det hjelpe Linnea, på hvilken måte?

«Nytt hjem – ny skole»

LINNEA: «Kjære Eva. Nå går det bedre på skolen.»

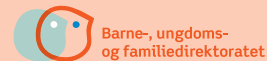
Noe å snakke om

- Hva tror du har gjort at Linnea har det bedre på skolen nå?
- Hva kan Astrid og Jon gjøre for at den gode utviklingen skal fortsette?
- Hva er det viktig at skolen gjør?
- Hva kan klassekamerater og andre elever gjøre? Foreldre?
- Er det noe Linnea selv kan gjøre?

Landsforeningen
for barnevernsbarn

KONTAKTINFORMASJON:

Voksne for Barn

vfb@vfb.no
tlf: 48 89 62 15
vfb.no

Landsforeningen for barnevernsbarn

post@barnevernsbarna.no
tlf: 94 13 08 73
barnevernsbarna.no

Film og veiledningshefte er produsert med støtte fra Bufdir.